

INHOUD

Voorwoord.....	2
Les 1 Hoofd, schouders, knie en teen	5
Les 2 Beterschap	11
Les 3 Kan ik een afspraak maken?.....	15
Les 4 Driemaal daags een pilletje.....	21
Les 5 Naar het ziekenhuis	27
Les 6 Sporten is goed voor ons!	33

VOORWOORD

Speek een woordje mee!

Speek een woordje mee! voor alfacursisten is geschikt voor beginnende en enigszins gevorderde taalleerders met beperkte kennis van het Nederlands.

Daarnaast is het geschikt voor alfacursisten die al enige kennis van het Nederlands hebben, maar die hun mondelinge taalvaardigheid rond het thema het lichaam nog willen verbeteren.

Inhoud

Voor u ligt het *Speek een woordje mee! Deel 3*. In dit boek leren cursisten basisvocabulaire en basisconversaties rond het thema het menselijk lichaam.

De inhoud van *Speek een woordje mee! Deel 3* sluit qua thema aan bij *Nieuwe Start Alfabetisering Alfa B, Thema 3* maar u kunt het ook naast andere alfabetiseringsboeken gebruiken.

Differentiatiemogelijkheden

De opdrachten in *Speek een woordje mee!* kunt u in heterogene groepen met uiteenlopende (alfa)niveaus gebruiken. U kunt differentiëren door bijvoorbeeld andere eisen te stellen aan de spreekuitingen van de verschillende cursisten. Zo kunt u voor een beginnende cursist genoeg nemen met een uiting in woorden. Bij een cursist die al wat verder op weg is, kunt u verwachten dat ze in zinnen antwoorden.

Daarnaast kan een meer ervaren cursist waarschijnlijk al meer woorden en zinnen achter elkaar produceren dan een beginner en heeft de meer ervaren cursist een hoger tempo.

Opzet

Elk deel van *Speek een woordje mee!* bestaat uit 6 lessen. In iedere les wordt gewerkt aan basisvocabulaire en basisconversaties voor veelvoorkomende situaties bij het thema. De cursisten beschikken over een cursistenboek waarin afbeeldingen en werkbladen zijn opgenomen. De docent heeft een docentenhandleiding met een beschrijving van de oefeningen en kopieerbladen.

Thema 3 staat in het teken van het menselijk lichaam en bevat de volgende lessen:

- **Les 1:** Hoofd, schouders, knie en teen.
- **Les 2:** Beterschap!
- **Les 3:** Kan ik een afspraak maken?
- **Les 4:** Drie maal daags een pilletje
- **Les 5:** Naar het ziekenhuis
- **Les 6:** Sporten is goed voor ons!

E-learning

Naast de docentenhandleiding en het cursistenboek is er een onlinegedeelte waarop de cursisten kunnen oefenen met onder andere de aangeboden woordenschat.

Flexibele instroom

Elk deel van *Spreek een woordje mee!* bestaat uit zes lessen rond een bepaald thema. Die lessen kunt u in principe los van elkaar doorwerken. Als u te maken hebt met flexibele instroom, dan kan een nieuwe cursist meedoen met de les waar u op dat moment mee bezig bent. In de onderwerpen tellen en klokkijken zit wel een opbouw.

Suggesties

Deze oefeningen zijn suggesties voor spreekvaardigheidsoefeningen bij het thema. Natuurlijk kunt u altijd naar eigen inzicht oefeningen weglaten, toevoegen of aanpassen. Houd altijd in de gaten wat uw cursisten nodig hebben.

Aandachtspunten bij het lesgeven aan alfacursisten

Analfabeten en laagopgeleiden hebben andere leerderskenmerken dan andere doelgroepen. Hieronder vindt u een aantal belangrijke aandachtspunten bij het lesgeven aan analfabeten.

- 1. Analfabeten en laagopgeleiden zijn vaak geneigd om zaken letterlijk op te vatten. Het kan zijn dat ze niet direct de link met hun eigen leven leggen als u ze dingen laat aankruisen, bijvoorbeeld waar zij hun boodschappen doen. Het is immers niet 'hun eigen' supermarkt die ze op het plaatje zien.
Het is goed de cursisten gedurende de cursus te blijven trainen in dergelijke 'abstracte' situaties.*
- 2. Bied niet te veel lesstof in een keer aan. Analfabeten zijn gebaat bij hele kleine stapjes. Houd het doel voor ogen en werk daar vervolgens stapsgewijs naartoe.*
- 3. Houd instructies kort vanwege het beperkte werkgeheugen van analfabeten. Geef concrete voorbeelden na een instructie. Check of cursisten echt begrepen hebben wat ze moeten doen. Een analfabeet is vaak niet goed in staat tot zelfreflectie en zal 'ja; zeggen als u vraagt of hij of zij iets begrepen heeft.*
- 4. Geef feedback liever niet impliciet omdat de kans bestaat dat de cursist dit niet oppikt. Als een cursist antwoordt in losse woorden, herhaal dan altijd de hele zin.*
- 5. Analfabeten hebben meer baat bij drills dan bij grammaticaoefeningen. Voeg gerust relevante drills toe aan de oefeningen in dit spreekboek.*
- 6. Als u op het bord schrijft, denkt u er dan aan dat u niet aan elkaar schrijft en dat u schrijffletters gebruikt die de cursisten herkennen of gaan leren.*
- 7. Besteed regelmatig aandacht aan schoolse vaardigheden, zoals het opvolgen van instructies en het ordenen van papieren. Doordat de cursisten nooit of nauwelijks naar school zijn geweest in het land van herkomst, kunnen schoolse vaardigheden een struikelblok vormen*

Verantwoording

Bij het ontwikkelen van de inhoud van deze uitgaven hebben we gebruik gemaakt van de beschrijvingen bij spreken en woordenschat van de leerlijn Alfabetisering van ISK en van het Raamwerk Alfabetisering NT2.

LES 1 HOOFD, SCHOUDERS, KNIE EN TEEN

Les 1 staat in het teken van lichaamsdelen aan de buitenkant en de binnenkant.

Wat leert de cursist in deze les?

- De cursist kan een aantal lichaamsdelen aan de buitenkant van het lichaam aanwijzen en/of benoemen.
- De cursist kan een lichaamsdeel aan de binnenkant van het lichaam aanwijzen en/of benoemen.

De volgende woorden komen aan de orde:

Woorden
Het lichaam
Binnen/ de binnenkant
Buiten/de buitenkant
Het hoofd
Het oog
Het oor
De neus
De mond
De arm
De rug
De buik
Het been
De knie
De voet
Het hart

Oefening 1

Doel	De cursist kan een aantal lichaamsdelen aan de buitenkant aanwijzen en/of benoemen. Zie de woorden in de woordenlijst.
Benodigheden	Afbeelding bij deze oefening

Verloop oefening:

1. Laat de afbeelding bij deze oefening zien
2. Check de aanwezige (voor)kennis van de cursisten. Welke lichaamsdelen kennen zij al?
3. U kunt aanwezige kennis receptief checken of productief.
4. Receptief: vraag aan de cursisten: Waar is je oog? Kijk of sommigen dit weten. Doe dit voor alle geselecteerde lichaamsdelen (uit de woordenlijst).

5. Productief: wijs uw oog aan en vraag:
  - *Wat is dit?*
6. Introduceer hierna de woorden die de cursisten nog niet kennen en werk als volgt.
7. Wijs aan en zeg:
  - *Dit is mijn oog. Oog.*
8. Laat de cursisten herhalen.
9. Herhaal dit vervolgens voor alle lichaamsdelen van de buitenkant van het lichaam.
10. Houd er rekening mee dat het veel woorden zijn en dat de cursisten ze niet direct allemaal onthouden. Bij de volgende oefeningen is daarom veel aandacht voor herhaling.

Oefening 2	
Doel	De cursist kan paren van dezelfde lichaamsdelen maken. De cursist kan de lichaamsdelen benoemen tijdens het spel.
Benodigdheden	Kopieerblad 3.1.2: memory (voldoende sets voor het aantal cursisten dat u hebt)

Verloop oefening

1. Verdeel de cursisten in tweetallen of kleine groepjes.
2. Doe voor wat de bedoeling is als de cursisten de werkwijze van memory nog niet kennen.
3. Laat de cursisten het spel spelen.
4. Het is de bedoeling dat zij tijdens het spelen de lichaamsdelen die ze pakken ook benoemen.

Oefening 3	
Doel	De cursist kan samen met een andere cursist een legpuzzel maken en de lichaamsdelen benoemen.
Benodigdheden	Kopieerblad 3.1.3: legpuzzel (voldoende exemplaren voor het aantal cursisten)

Verloop oefening:

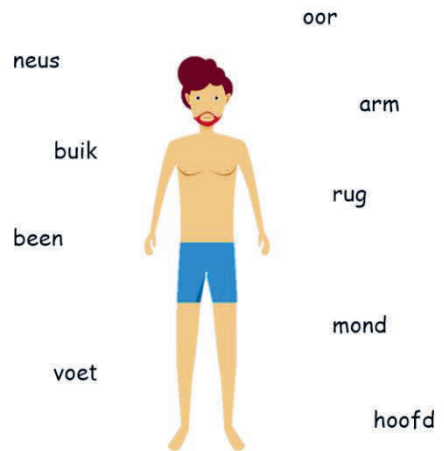
1. Laat de cursisten in tweetallen werken.
2. Laat de cursisten tijdens het puzzelen de lichaamsdelen benoemen.
3. Check na het puzzelen ook nog klassikaal de lichaamsdelen.

Oefening 4	
Doel	De cursist kan lijnen trekken van het woord naar het lichaamsdeel
Benodigheden	Werkblad 1 (Cursistenboek)

Verloop oefening

1. Laat de cursisten het werkblad erbij pakken.
2. Geef eerst een voorbeeld en begin hierbij met de woorden die de cursisten al kunnen lezen (waarschijnlijk), bijvoorbeeld oog, been, oor, rug.
3. Laat zien dat de cursisten een streep moeten trekken van het woord naar het lichaamsdeel op het plaatje.
4. Doe nog een voorbeeld met de hele groep.
5. Laat de cursisten daarna zelfstandig werken.
6. Loop rond tijdens het zelfstandig werken en laat daarbij cursisten individueel lichaamsdelen benoemen.

Werkblad cursisten:

Oefening 5	
Doel	De cursist kan het hart aanwijzen en/of benoemen
Benodigheden	Een

Verloop oefening:

1. Teken een hart (vorm) op het bord of laat een hart op de beamer zien.
2. Vraag de cursisten wat ze zien. Wellicht kent een cursist het woord.
3. Zeg daarna:
  - *Ik heb een hart. Waar is mijn hart?*
4. Wacht of een cursist antwoordt of antwoordt anders zelf. Wijs aan tijdens het antwoorden.
  - *Hier is mijn hart. Binnen in mijn lichaam.*
5. Vraag daarna:
  - *Waar is jouw hart?*
6. Laat alle cursisten de plaats van hun hart aanwijzen.
7. Als u de beschikking over een beamer hebt, kunt u eventueel nog een plaatje van een echt hart laten zien.

Oefening 6	
Doel	De cursist kan zeggen of een lichaamsdeel aan de binnenkant of aan de buitenkant zit.
Benodigheden	Geen

Verloop oefening

1. Wijs een eerder geleerd lichaamsdeel aan de buitenkant van het lichaam aan en vraag wat het is, bijvoorbeeld de neus.
2. Zeg vervolgens:
  - *Mijn neus zit aan de buitenkant van mijn lichaam. Buiten.*
3. Wijs uw hart aan en vraag wat het is.
4. Zeg vervolgens:
  - *Mijn hart zit aan de binnenkant van mijn lichaam. Binnen.*
5. Wijs enkele lichaamsdelen aan en vraag vervolgens waar het lichaamsdeel zit.
6. De meeste lichaamsdelen zitten aan de buitenkant van het lichaam. In volgende lessen komen nog meer lichaamsdelen aan de binnenkant aan de orde.

Oefening 7	
Doel	De cursist kan de woorden in de zin tellen. De cursist kan de zin nazeggen.
Benodigheden	Geen

Verloop oefening:

1. Lees de eerste zin duidelijk voor.
2. Tel de woorden terwijl u meetelt op uw vingers. Laat de cursisten meetellen.
3. Lees de zin nog een keer en laat de cursisten de zin samen met u herhalen.
4. Laat de cursisten de zin als klas -zonder u – herhalen.
5. Zeg de zin nog een keer in een sneller tempo.
6. Laat de cursisten de zin nog een keer zeggen.
7. Spreek steeds sneller en kijk hoe snel de cursisten kunnen.
8. Doe hetzelfde met de volgende zinnen.
9. Laat de cursisten – als het lukt – tijdens het nazeggen het genoemde lichaamsdeel aanwijzen.

Zinnen
Ik heb een hoofd.
Dit is mijn hoofd.
Oog, oor, neus, mond.
Ik heb een arm.
Ik heb een been.
Arm, been, arm, been.
Dit is mijn buik.

Dat is mijn rug.

Buik, rug, buik, rug.

Aan mijn been mijn knie en voet.

Knie, voet, knie, voet.

Alles aan de buitenkant.

Mijn hart zit aan de binnenkant.

Binnen in mijn lichaam.

Oefening 8

Doel	De cursist kan de zin 'hoofd, schouders, knie en teen' meezingen.
Benodigheden	Apparatuur om muziek af te spelen en internetverbinding

Verloop oefening:

1. Schat in of uw groep van liedjes houdt en bedenk u of ze het lied niet te kinderachtig zullen vinden.
2. Open YouTube en zoek het lied Hoofd, schouders, knie en teen, bijvoorbeeld de versie van Zomerjobs (hierbij zijn geen kindertekeningen o.i.d. te zien)
3. Laat het lied een keer horen. Doe eventueel zelf mee als u zich daar comfortabel bij voelt.
4. Zeg daarna zelf 'hoofd, schouders, knie en teen' en laat de cursisten dit langzaam herhalen.
5. Doe dit een aantal keer en steeds sneller.
6. Laat daarna het lied nog een keer horen en laat de cursisten meezingen.
7. Wellicht is het de cursisten opgevallen dat het woord schouders nog niet in de les aan bod is gekomen.